

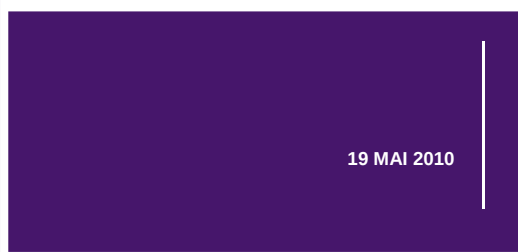
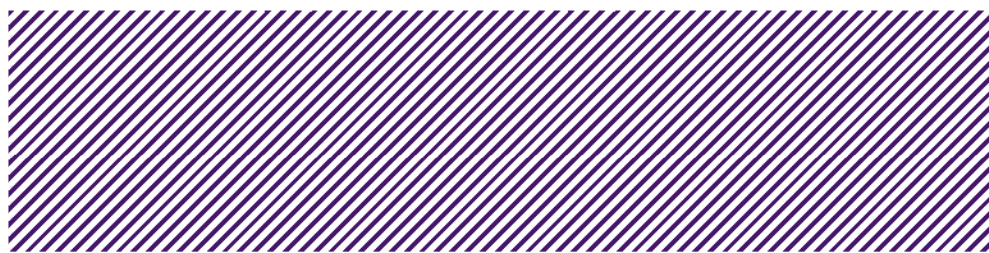
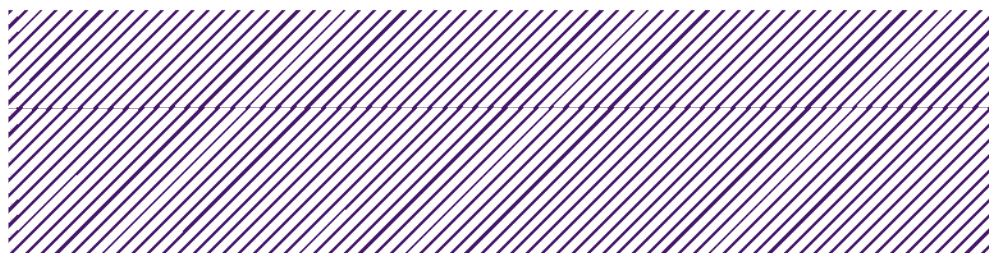
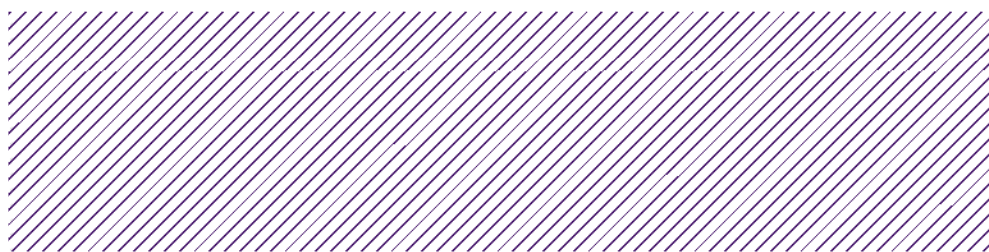
FINANSTILSYNET

THE FINANCIAL SUPERVISORY
AUTHORITY OF NORWAY

Offentlig versjon

RAPPORT FOR FINANSINSTITUSJONER

1. kvartal 2010

19 MAI 2010

OFFENTLIG VERSJON
SEKSJONS FOR ANALYSE OG RAPPORTERING
FINANS OG FORSIKRINGSAVDELINGEN

Innhold

1	Hovedinntrykk	3
2	Makroøkonomisk bakgrunn	5
3	Banker	7
4	Finansieringsforetak	14
5	Livsforsikringsselskaper	20
6	Skadeforsikringsselskaper	24

Vedlegg:

- Resultater og balanseutdrag

1 Hovedinntrykk

Det er fortsatt stor usikkerhet knyttet til utviklingen i internasjonal økonomi selv om veksten har tatt seg noe opp. IMF anslår veksten i verdensøkonomien til å bli 4,2 prosent i 2010. Det er de fremvoksende økonomiene i Asia med Kina i spissen som leder an gjenoppbyggingen i internasjonal økonomi. På samme tid skaper den betydelige økningen i statsgjelden og frykt for svekket betjeningsevne, særlig i de såkalte PIIGS-landene, usikkerhet om utviklingen framover. I Norge har veksten i økonomien tatt seg gradvis opp gjennom høsten 2009. Etter en negativ utvikling i BNP for Fastlands-Norge i 2009 med fall på 1,5 prosent, forventes en vekst på 2,3 prosent for 2010. Arbeidsledigheten er lav i internasjonal målestokk og forventes å holde seg lav i 2010. Oslo Børs økte med 1,3 prosent i årets første kvartal, mens det var en noe høyere økning internasjonalt. Fra utgangen av kvartalet har aksjemarkedene falt, og verdensindeksen og Oslo Børs falt med h.h.v. 3,8 prosent og 4,6 prosent frem til 18. mai. Det har vært en liten oppgang i pengemarkedsrentene siden årsskiftet. I obligasjonsmarkedene har kredittspreadene gått noe opp som følge av usikkerhet knyttet til statsgjelden, hovedsakelig i Hellas. Usikkerheten har, særlig etter slutten av første kvartal 2010, smittet over på bankobligasjoner og ført til høyere finansieringskostnader for bankene.

Fortsatt stort kapasitetsoverskudd i bedriftene begrenser investeringsetterspørselen og kredittveksten er fortsatt negativ på 12-måneders basis for bedriftene. Husholdningenes kredittvekst har holdt seg relativt stabil siste året, og reflekterer aktiviteten i boligmarkedet. Tolv månedersveksten i innenlandsk kreditt til publikum (K2) var 4 prosent ved utgangen av første kvartal. Boligprisene har økt med 10,8 prosent i samme periode. Det har vært jevn aktivitet i det norske obligasjonsmarkedet de siste månedene, og emisjonsaktiviteten har vært relativt høy, på tross av europeisk usikkerhet og økte spredder.

Bankene (konsern) hadde samlet et resultat før skatt på 8,2 mrd. kroner, 0,6 mrd. kroner bedre enn i første kvartal 2009. I forhold til gjennomsnittlig forvaltningskapital (GFK) var dette en økning på 0,06 prosentpoeng til 0,95 prosent. Egenkapitalavkastningen var tilnærmet uendret på 11,6 prosent (11,9) i samme periode. Resultatet er preget av lavere inntekter fra finansielle instrumenter som oppveies av lavere tap på utlån. Mens første kvartal 2009 var preget av finanskrisen med høy volatilitet i markedene og store sikringsbehov for rente- og valutaautvikling blant bankenes kunder, og derav høye inntekter for bankene, var markedssituasjonen i første kvartal 2010 noe mer normal. Andre inntekter falt med 1,2 mrd. kroner til 5,6 mrd. kroner i første kvartal 2010 sammenliknet med tilsvarende periode i 2009, tilsvarende et fall på 0,15 prosentpoeng, til 0,65 prosent av GFK. Netto renteinntekter falt med 2,6 prosent sammenliknet med første kvartal 2009. I forhold til gjennomsnittlig forvaltningskapital var dette en reduksjon på 0,07 prosentpoeng til 1,51 prosent. Innskuddsmarginen var lav som følge av høy konkurranse om innskudd. Mens det var en svak økning i rentemarginen for personkunder siste kvartal, økte marginene for foretak noe. Norske banker hadde tap på utlån på 1,9 mrd. kroner i første kvartal 2010, som utgjorde 0,3 prosent av utlån. I samme periode i 2009 hadde bankene utlånstap på 3,1 mrd. kroner (0,5 prosent av utlån).

Bankenes utlån til kunder har avtatt, og sammenliknet med utgangen av første kvartal 2009 sank utlån til kunder med 1,9 prosent. Inkludert overførte utlån til de tre deleide boligkredittforetakene som ikke inngår i bankkonsern økte utlånene med 0,2 prosent. Bankenes utlån til private foretak var ved utgangen av kvartalet 3,1 prosent lavere enn ett år tidligere. Utlån til personkunder vokste med 7,2 prosent. Innskudd fra kunder har økt marginalt og bankenes innskuddsdekning steg med 2 prosentpoeng til 56 prosent. Bankenes totale langsiktige finansiering (herunder kundeinnskudd, obligasjonslån med mer enn ett års løpetid og egenkapital) har økt noe siste kvartal. Kostnaden for finansiering via tradisjonelle bankobligasjoner har økt dette kvartalet. Etter kvartalslutt har bankenes fundingkostnader fortsatt å øke, noe som vil kunne føre til ytterligere press på netto renteinntektene. Bankenes direkte eksponering mot PIIGS-landene er lav. Etter at de fleste bankene økte sin kjernekapitaldekning i 2009, har kjernekapitaldekningen holdt seg omtrent uendret i første kvartal 2010.

Finansieringsselskapene hadde et resultat av ordinær drift på 630 mill. kroner, en økning på 71 mill. kroner sammenliknet med første kvartal 2009. I forhold til GFK økte resultatet med 0,24 prosentpoeng til 1,93 prosent. Netto renteinntektene har økt, og det er reduksjon i rentekostnadene som bidrar til økningen. Bokførte tap er lavere enn i tilsvarende periode i 2009. Utlån til kunder har falt med 1

prosent siste 12-måneder. For selskaper som driver med forbruksfinansiering uten sikkerhet har det vært en betydelig nedgang i tap på utlån sammenlignet med ett år tilbake. Tapene utgjorde i 1. kvartal 2010 2,8 prosent av utlånene, mot 5,7 prosent ett år tilbake. For hele 2009 utgjorde tap 3 prosent. Årsveksten i utlån var 2,5 prosent ved utgangen av første kvartal 2010, og det var en negativ vekst på 1,0 prosent i første kvartal isolert.

Kredittforetakenes resultat (uten Eksportfinans) før skatt var 1,1 mrd. kroner, en bedring sammenlignet med første kvartal 2009 hvor resultatet var 760 mill. kroner. I forhold til GFK var det en liten økning på 0,03 prosentpoeng til 0,49 prosent. Netto renteinntekter falt noe, mens inntekter fra finansielle instrumenter bidro til økningen i resultatet. Det var, samlet sett, ingen tap på utlån i første kvartal 2010. Egenkapitalavkastningen har falt fra 12 prosent til 9 prosent. Kredittforetakenes utlån økte med 50 prosent siste 12 måneder, i hovedsak som følge av overføringer av porteføljer fra bankene. Boligkredittforetakene hadde ved utgangen av første kvartal 2010 utstedt obligasjoner med fortrinnsrett på om lag 494 mrd. kroner, mot om lag 462 mrd. kroner ved utgangen av 2009.

Livsforsikringsselskapene hadde en bokført kapitalavkastning i kollektivporteføljen på 1,2 prosent i første kvartal 2010. Den verdijusterte avkastningen var 1,9 prosent. Det var en klar bedring fra 2009 hvor avkastningstallene var 0,4 prosent både bokført og verdijustert. Det er særlig positiv verdiendring på aksjebeholdningen som ga gode resultater, men også gevinster på obligasjonsporteføljen som følge av nedgang i lange renter og reduserte kredittspreader bidro positivt. Verdien på eiendomsporteføljen ble hos de fleste selskaper holdt uendret i første kvartal. Aksjeandelen i kollektivporteføljen utgjorde 15,3 prosent ved utgangen av første kvartal 2010, opp 2,5 prosent i løpet av kvartalet. Sertifikater og obligasjoner vurdert til virkelig verdi utgjorde ved utgangen av kvartalet 29 prosent, mens obligasjoner "holdt til forfall" utgjorde 20 prosent. Selskapenes bufferkapital økte med 3,5 mrd. kroner i første kvartal, tilsvarende 5 prosent av forvaltningskapitalen. Den negative utviklingen i finansmarkedene etter kvartalslutt vil kunne belaste selskapenes bufferkapital framover. Livsforsikringsselskapene har en noe høyere eksponering mot PIIGS-landene enn bankene. Mot Hellas er eksponeringen liten.

Resultat av ordinær drift etter første kvartal 2010 i **skadeforsikringsselskapene** var 222 mill. kroner, mot 495 mill. kroner i samme periode i 2009. Resultatene er preget av store erstatningsutbetalinger som følge av skader forårsaket av en uvanlig kald vinter. På grunn av økningen i erstatningskostnadene har combined ratio økt til 111 prosent i første kvartal 2010, mot 101 prosent ett år tidligere. Finansinntektene har økt betydelig sammenlignet med samme periode i fjor og bidro til et positivt resultat for kvartalet. 11 av 43 selskaper hadde negativt resultat før skatt i første kvartal 2010, mot 18 av 43 selskaper på samme tid i 2009.

2 Makroøkonomisk bakgrunn

Internasjonal økonomi

Oppgangen i verdensøkonomien har fortsatt gjennom første kvartal 2010, og viktige land har igjen positiv vekst i bruttonasjonalprodukt, BNP. Aktivitetsøkningen har så langt i stor grad blitt drevet av midlertidige forhold som ekspansiv finans- og pengepolitikk og oppbygning av lager i bedriftene. Den negative utviklingen i arbeidsmarkedet viser tegn til utfasing, mens inflasjonspresset ligger lavt som følge av svak vekst i etterspørselen fra privat sektor og lav kapasitetsutnyttning i bedriftene.

Tabell 2.1: Makroøkonomiske nøkkeltall internasjonal økonomi
Prosentvis endring fra forrige periode der annet ikke fremgår

	2009	Kvartalsvis utvikling		Prognose ¹⁾ 2010
		09:4	10:1	
Euroområdet				
BNP ²⁾	-4,1	0,0	0,2	1,1
Inflasjon ³⁾	0,3	0,4	1,1	1,3
Arbeidsledighet ⁴⁾	9,4	9,8	9,8	10,3
USA				
BNP ²⁾	-2,4	1,4	0,8	3,3
Inflasjon ³⁾	-0,4	1,4	2,3	2,0
Arbeidsledighet ⁴⁾	9,3	10	9,7	9,6
Japan				
BNP ²⁾	-5,2	0,9	0,3 ⁵⁾	2,4
Inflasjon ³⁾	-1,4	-2,0	-1,2	-1,0
Arbeidsledighet ⁴⁾	5,1	5,2	4,9	4,9
Kina				
BNP	8,7	2,6	2,9	10,1 ⁵⁾
Inflasjon ³⁾	-0,7	0,7	2,2	3,4 ⁵⁾
Arbeidsledighet ⁴⁾	4,3	4,3	4,2	..

1) Consensus Forecasts, mai 2010. 2) Sesongjustert 3) Prosentvis vekst fra samme periode året før 4) Nivå 5) Konsensusanslag iht. Bloomberg

Kilde: Consensus Forecasts og Bloomberg

Det er fortsatt stor usikkerhet knyttet til utviklingen i internasjonal økonomi. Det er gjennomgående forventninger til ny vekst i BNP i de fleste deler av verden. Veksttakten er likevel fortsatt svært ujevn, og veksten i flere land kan bli beskjeden. Den sterkeste veksten har hittil kommet i de fremvoksende økonomiene i Asia, ledet an av Kina. Betydelig økning i statsgjelden blant de store ledende økonomiene synes å dempe fremtidsutsiktene noe. Særlig har usikkerheten om statsfinansene i Hellas smittet over til andre europeiske land og markeder.

Tabell 2.2: Makroøkonomiske nøkkeltall norsk økonomi
Prosentvis endring fra forrige periode der annet ikke fremgår

	2009	Kvartalsvis utvikling		Prognose ¹⁾ 2010
		09:4	10:1	
BNP²⁾	-1,5	0,1	..	1,3
- Fastlands-Norge	-1,5	-0,0	0,5 ¹⁾	2,3
Inflasjon ³⁾	2,1	2,0	3,4	2,5
Arbeidsledighetsrate, AKU ⁴⁾	3,2	3,4	3,5	3,8
Andre nøkkeltall				
Boligpriser ⁵⁾	..	11,6	10,8	..
K2 publikum ⁵⁾	..	4,2	3,9	..
K2 Husholdninger ⁵⁾	..	6,7	6,4	..
K2 Ikke-finansielle foretak ⁵⁾	..	-1,3	-1,7	..
Styringsrente	..	1,75	2,0	..
Råoljepris i NOK ^{4), 7)}	..	429	452	..
USD/NOK ⁴⁾	..	5,8	5,9	..
EUR/NOK ⁴⁾	..	8,3	8,0	..

1) Anslag gitt i Norges Banks Pengepolitisk rapport 1/10, 24. mars 2010

2) Sesongjustert

3) Prosentvis vekst fra samme periode året før

4) Nivå

5) Tolv månedersvekst ved utgangen av perioden

6) Gjennomsnittlig spotpris Brent Blend

Kilder: Statistisk sentralbyrå og Norges Bank

Norsk økonomi

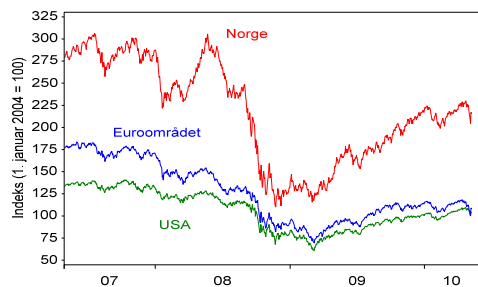
Aktiviteten i norsk økonomi tok seg gradvis opp gjennom høsten 2009. Vekst i eksporten fra Fastlands-Norge, privat forbruk og offentlig etterspørsel motvirket fallet i private investeringer. Nye

korttidsindikatorer for blant annet privat konsum og eksport gir signaler om at oppgangen fortsatte inn i første kvartal i år, men trolig har BNP-veksten vært noe lavere enn ventet som følge av svakere konsumetterspørsel i husholdningene. Svak utvikling i verkstedsindustrien og blant produsenter av skip og oljeplattformer har dessuten dempet den begynnende oppgangen i industriproduksjonen. Arbeidsmarkedet er mer positivt enn tidligere antatt, og antall arbeidsledige personer har vist en synkende tendens siden utgangen av 2009. Arbeidsledigheten i Norge var fortsatt lav i internasjonal målestokk. Prisstigningen i boligmarkedet fortsatte, og kredittveksten i husholdningene holdt seg oppe i første kvartal. Fortsatt stort kapasitetsoverskudd i bedriftene har lagt et bånd på investeringsetterspørselen, og kredittveksten målt ved tolv månedersveksten i K2 var fortsatt negativ for bedriftene. Norsk økonomi vil vokse i årene fremover, men vil trolig være i en lavkonjunktur fram mot årsskiftet 2012/13. Dette vil holde arbeidsledigheten oppe, og rentenivået på et lavt nivå i en tid fremover.

Aksje, rente- og valutamarkedene

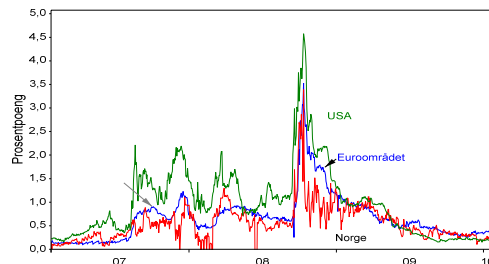
Finansmarkedene har vært preget av utviklingen i verdensøkonomien og gjeldsproblemer i Hellas og andre europeiske land. Utviklingen var likevel positiv i første kvartal, med lave spreader i rentemarkedet og oppgang i aksjemarkedene. Euroen har imidlertid vært under stort press, og har svekket seg mot både dollaren og den norske kronen. Aksjemarkedene i USA og Japan gikk opp med nær 5 prosent i første kvartal, mens oppgangen i euroområdet var kun 1 prosent. Hovedindeksen på Oslo Børs steg med 1,3 prosent i samme periode.

Figur 2.1: Aksjeindekser USA, euroområdet og Norge. Indeks (01.01.04=100)

Kilde: Reuters EcoWin

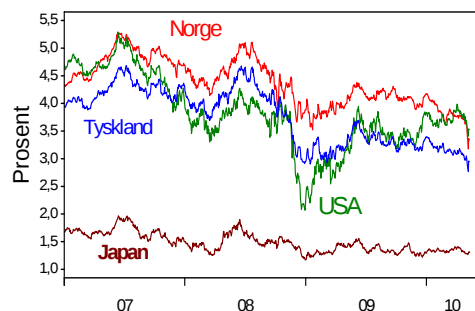
Figur 2.2: Rentespread 3-måneders interbankrenter og statssertifikater

Kilde: Reuters EcoWin

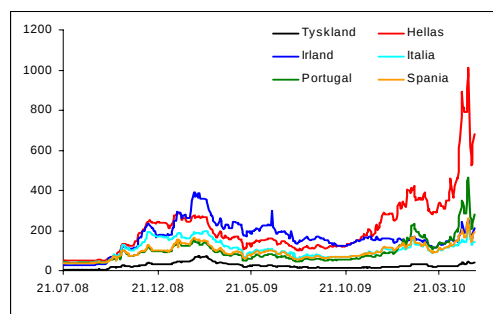
Risikopåslagene i pengemarkedene avtok noe i første kvartal og var nesten tilbake på nivåene før sommeren 2007. Renten på amerikanske 3-måneders Treasury Bills gikk ned 10 basispunkter til 0,16 prosent i første kvartal. 3-måneders interbankrenter i euroområdet gikk i samme periode ned 7 basispunkter til 0,63 prosent, mens tilsvarende rente i Norge steg 15 basispunkter til 2,34 prosent. Risikopåslagene i obligasjonsmarkedene ble også noe redusert i første kvartal, men påslagene er fortsatt over nivåene før finanskrisen brøt ut i september 2008. I første kvartal gikk renten på 10-årige amerikanske statsobligasjoner ned 0,3 basispunkter, til 3,83 prosent. I samme periode gikk tilsvarende renter i euroområdet og Norge ned henholdsvis 41 og 30 punkter, til 3,76 og 3,10 prosent.

Figur 2.3: Renten på 10-årige statsobligasjoner

Kilde: Reuters EcoWin

Figur 2.4: CDS-spredder på stater

Kilde: Reuters EcoWin

3 Banker

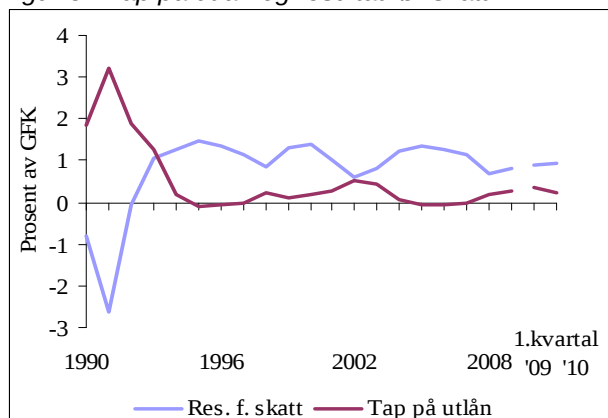
- Press på netto renteinntekter
- Reduserte kursgevinster på finansielle instrumenter
- Nedgang i tap på utlån

Kapittelet tar for seg utviklingen i samtlige norske banker. For banker som er finanskonsern benyttes regnskapstall for bankkonsern, for øvrige banker benyttes morbanktall. Tallene er foreløpige. Vekstrater er 12-måneders, dersom ikke annet er oppgitt. Når resultatposter sees i forhold til gjennomsnittlig forvaltningskapital (GFK), eller utlån, er prosentsatsene annualisert.

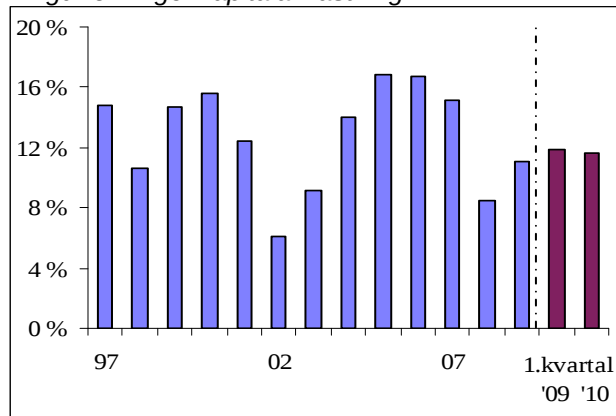
Resultatutvikling

De norske bankene, aggregert, hadde noe høyere resultat i første kvartal sammenlignet med samme periode året før. Resultatforbedringen forklares i hovedsak av at bankenes tap på utlån var gått ned, samt en reduksjon i lønnskostnader m.v. I negativ retning trakk reduserte netto renteinntekter og lavere kursgevinster på finansielle instrumenter.

Figur 3.1 Tap på utlån og resultat før skatt¹

Figur 3.2 Egenkapitalavkastning

Bankenes samlede resultat før skatt var på 8,2 mrd. kroner, en økning på 8 prosent fra året før. Som følge av høyere egenkapital i bankene gikk likevel egenkapitalavkastningen noe ned.

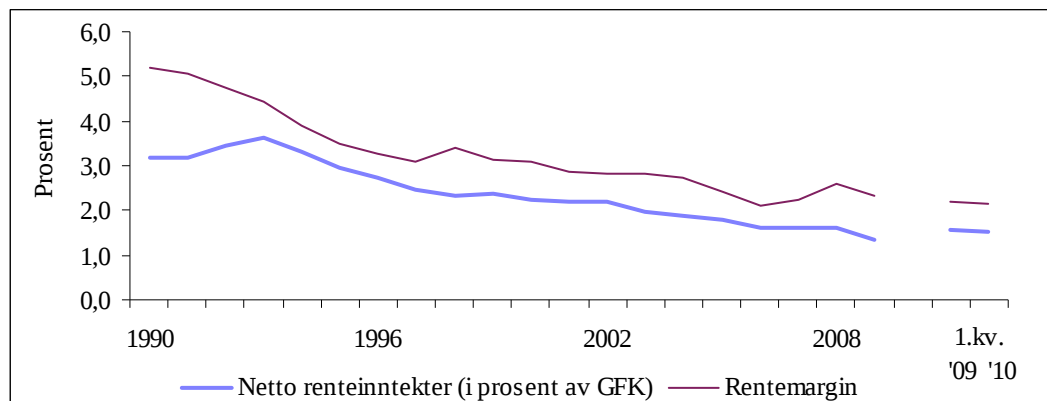
Tabell 3.1: Resultat for samtlige norske banker

	1.kv.10		1.kv.09	
	Mill. kr.	i % GFK	Mill. kr.	i % GFK
Netto renteinntekter	13 023	1,51	13 371	1,58
Andre inntekter	5 554	0,64	6 712	0,79
herav netto kursgev. oml.midler/fin.eiend. vurdert til virkelig verdi	2 222	0,26	2 640	0,31
Andre kostnader	8 519	0,99	9 445	1,12
herav lønn og personalkostnader	3 951	0,46	5 043	0,60
Resultat før tap på utlån	10 058	1,17	10 638	1,26
Bokførte tap på utlån	1 911	0,22	3 059	0,36
Gev/tap verdipapirer lang sikt	8	0,00	-8	0,00
Verdifall på ikke fin.ei. og ei. ikke vurdert til virkelig verdi	-11	0,00	-1	0,00
Resultat før skatt	8 166	0,95	7 572	0,89
Skattekostnad	2 382	0,28	2 160	0,26
Resultat etter skatt	5 784	0,67	5 413	0,64
Egenkapitalavkastning	11,6		11,9	

¹ Tidsserier i kapittelet om banker viser utviklingen for morbanker, ikke bankkonsern, for perioden tom. 2009. Sammenlignbare tall for bankkonsern for første kvartal 2010 og første kvartal 2009 er markert i figurene 3.1-3.3.

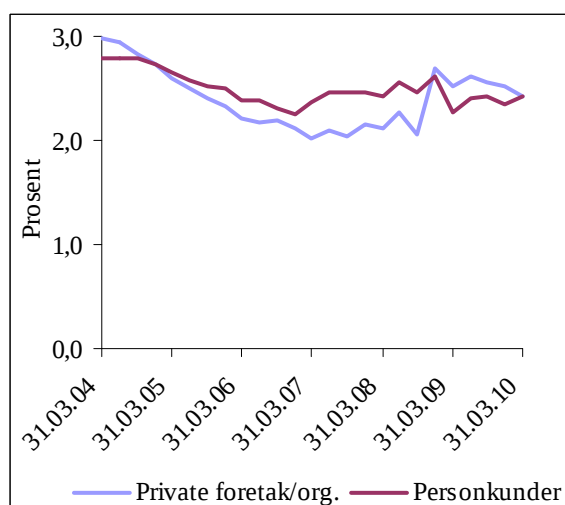
Bankenes netto renteinntekter er fremdeles under press, både som følge av press på utlånsmarginene og høyere fundingkostnader. Netto renteinntekter sank med 3 prosent fra året før. Nedgangen i forhold til GFK var noe høyere som følge av fortsatt vekst i forvaltningskapital.

Figur 3.3: Utviklingen i rentemargin (gj.snitt for året) og netto renteinntekter

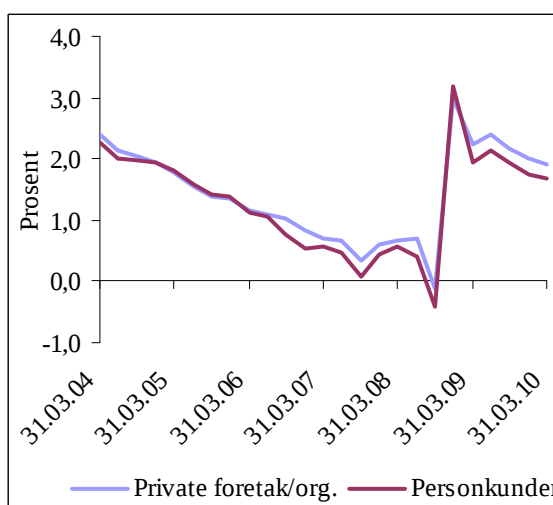

Etter flere år med reduksjon i rentemarginen, forskjellen mellom gjennomsnittlig utlåns- og innskuddsrente, økte marginen i 2008. Økningen kom mot slutten av året, etter turbulensen i finansmarkedene. Gjennom 2009 sank så marginen igjen, en utvikling som fortsatte i første kvartal i år. De siste kvartalene er det utlånsmarginen som har sunket betraktelig, mens innskuddsmarginen har økt svakt, fra et svært lavt nivå.

Figur 3.4 Total rentemargin for foretaks- og personkunder

Figur 3.5: Utlånsmargin for foretaks- og personkunder

Utlånsmarginen på private foretakskunder var ved utgangen av mars 2010 fremdeles markert høyere enn i årene 2006 og 2007, men hadde sunket betydelig de siste månedene. Den samme utviklingen kunne sees i utlånsmarginen ovenfor personkunder.

Andre inntekter var 17 prosent lavere i første kvartal i år sammenlignet med ett år tidligere. Hovedårsaken til nedgangen var lavere netto kursgevinster på valuta og finansielle derivater, poster som ga svært gode inntekter i den turbulente markedssituasjonen i begynnelsen av 2009. Bankenes samlede netto provisjonsinntekter bidro positivt i første kvartal, med en økning på 16 prosent.

Driftskostnadene gikk ned med 10 prosent fra året før, og førte til en nedgang i bankenes kostnad/inntektsforhold med to prosentpoeng, til 52,3 prosent. Hovedårsaken til kostnadsreduksjonen var en markert nedgang i lønnskostnadene. Nedgangen skyldtes i hovedsak betydelige tilbakeføringer

av avsetninger til avtalefestet pensjon, som følge av endringer i AFP-ordningen (AFP-tilskuddsloven). Tilbakeføringen var en engangseffekt, som for de 5 største bankene² utgjorde i underkant av 0,7 mrd. kroner, og førte til svært lave regnskapsførte lønnskostnader i første kvartal. Bankenes administrasjonskostnader steg derimot med 8 prosent fra ett år tidligere. Dersom tilbakeføringen av pensjonsavsetninger holdes utenfor ville bankene samlet vist en svak nedgang i resultat sammenlignet med året før.

Den svært gunstige tapssituasjonen i perioden 2004-2007 var en viktig forklaringsfaktor til de gode resultatene bankene kunne vise i disse årene. Etter en markert økning i utlånstapene mot slutten av 2008 stabiliserte tapene seg utover i 2009, og sank noe mot slutten av fjoråret. I første kvartal i år var tapene lave, svarende til 0,3 prosent av utlånsvolumet mot 0,5 prosent i samme periode i 2009.

Balanseutvikling

Brutto utlån til kunder var 1,9 prosent lavere enn ett år tilbake. Ettersom tallene omfatter bankkonsern er de aller fleste OMF-foretakene med i vekstraten. Inkluderes de deleide OMF-foretakene i bankenes kundeutlån var det en marginal positiv utlånsvekst siste år, på 0,2 prosent.

Tabell 3.2: Balanseposter for samtlige norske banker³

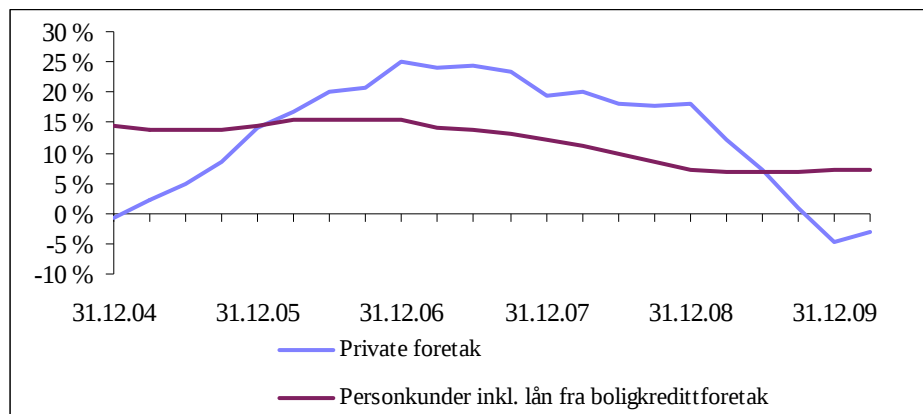
	31.03.10	31.03.09	
	Mill.kr.	Mill.kr.	vekst i %
Forvaltningskapital	3 329 575	3 333 527	-0,1
Brutto utlån til kunder	2 556 813	2 605 914	-1,9
..herav brutto utlån vurdert til amortisert kost	2 362 556	2 370 763	-0,3
Tapsnedskrivninger på utlån vurdert til amortisert kost	22 097	16 549	33,5
herav individ. tapsnedskr.	13 840	10 128	36,6
herav gruppenedskrivning	8 257	6 420	28,6
..herav brutto utlån vurdert til virkelig verdi	194 257	235 151	-17,4
Justering av virkelig verdi som følge av markedsrisiko	1 261	1 011	
Justering av virkelig verdi som følge av kredittrisiko	-77	-71	
Innskudd fra kunder	1 425 067	1 402 720	1,6
Gjeld ved utst. av verdipapirer	762 839	845 218	-9,7
Brutto misligholdte lån (3)	49 311	28 587	72,5
Tapsnedskr. i % av brutto utlån vurdert til amortisert kost	0,6	0,7	
Gruppenedskr. i % av br. utlån vurdert til amortisert kost	0,3	0,3	
Brutto misligh. lån i % av totale brutto utlån	1,9	1,1	
Innskuddsdekning	55,7 %	53,8 %	

Veksten i utlån påvirkes også av valutasvingninger, idet utlån i valuta regnes om til norske kroner i bankenes balanse. I første kvartal styrket kronen seg mot amerikanske dollar og svekket seg mot Euro, mens det de siste tolv måneder var en styrking av kronekursen på om lag 10 prosent mot begge valutaer. Alt annet like vil dermed valutakursutviklingen det siste året redusere bankenes utlånsvolum i norske kroner.

Figur 3.6 Utlånsvekst til personkunder og private foretak⁴

² Omfatter ikke Nordea Bank Norge, som valgte å avvente tilbakeføring av disse avsetningene inntil endelige beregninger av den nye ordningen var på plass

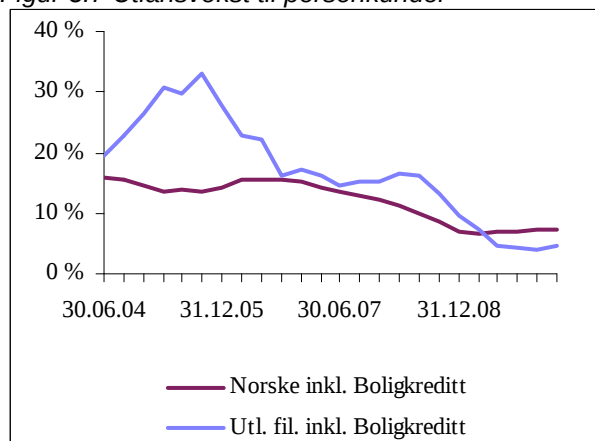
³ Fra og med 31.12.2009 rapporterer bankene mislighold fra senest dag 30 etter forfall/overtrekk, mot tidligere senest dag 90. Alt annet like vil dermed nivået på misligholdte engasjementer øke i forhold til rapportering fra før 31.12.2009

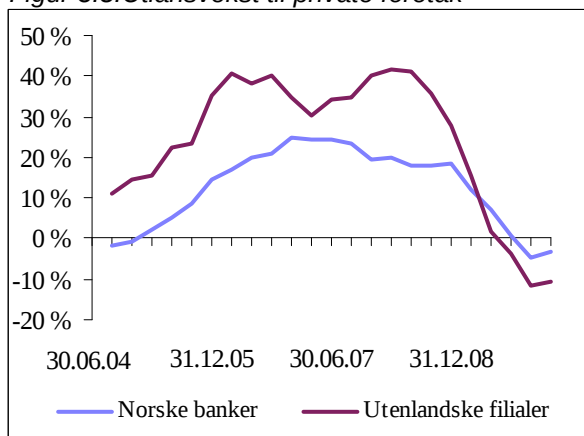
Bankenes utlån til innenlandske private foretak var ved utgangen av kvartalet 3,1 prosent lavere enn ett år tidligere. Utlånsvolumet sank i hvert av de fem siste kvartalene, men reduksjonen var marginal i siste kvartal isolert. Utlånsveksten til foretak må også ses i lys av at bedriftenes adgang til lån i obligasjonsmarkedet har bedret seg betraktelig det siste året. Årsveksten i utlån til personkunder har vært tilnærmet stabil de siste seks kvartalene, og var 7,2 prosent ved utgangen av mars.

Utenlandske bankers filialer i Norge bremset sin utlånsvekst i betydelig større grad enn de norske bankene mot slutten av 2008 og gjennom 2009. Dette gjaldt særlig utlån til bedriftskunder, hvor filialene ved utgangen av 2009 hadde en negativ årsvekst i utlån på nær 12 prosent. I første kvartal i år har de utenlandske filialene tilnærmet stabile bedriftsuttån, men fortsatt en betydelig negativ vekst for de siste tolv måneder. For hovedtall for de utenlandske bankenes filialer vises det til tabell bakerst i kapittelet.

Figur 3.7 Utlånsvekst til personkunder

Figur 3.8: Utlånsvekst til private foretak

Ved utgangen av første kvartal 2010 rapporterte bankene et misligholdsnivå på 1,9 prosent av utlån. Dette var nesten dobbelt av nivået ett år tidligere, men forklares til dels av endring i rapportering⁵. I forhold til nivået ett kvartal tidligere, hvor rapporteringen var lik dagens, var omfanget av mislighold stabilt.

Soliditet

Gjennom 2009 styrket bankene sin soliditet, både gjennom tilbakeholdt overskudd og ved innhenting av kapital fra Statens finansfond og markedet. SpareBank 1 Midt-Norge og Sparebanken Vest var blant de større bankene som benyttet Statens finansfond til å styrke kapitalen, mens DnB NOR og SpareBanken 1 SR-bank hentet kapital i markedet ettersom markedene fungerte bedre utover høsten 2009. Både SpareBank 1 Midt-Norge og Sparebanken Vest har i løpet av april gjennomført emisjoner i

⁴ Personkunder: Lønnstakere, pensjonister, trygdete mv (sektor 810)

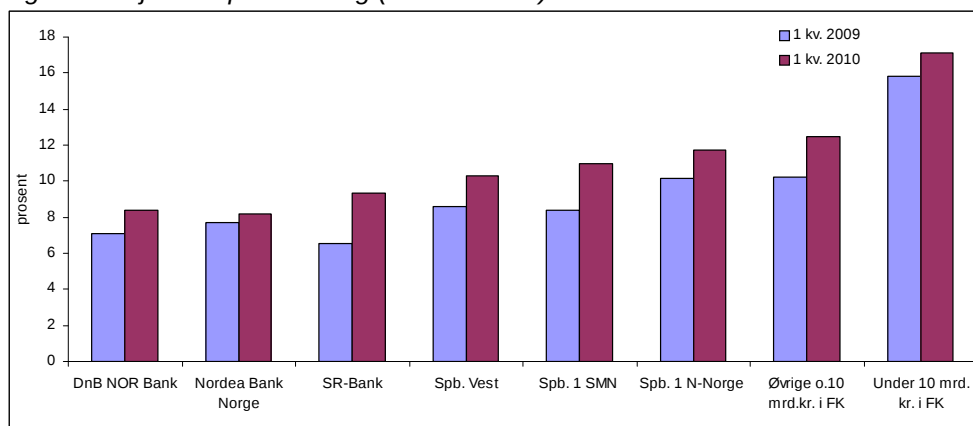
Private foretak: Norske private og personlige foretak/organisasjoner, pers. næringsdrivende (sektor 710-790)

⁵ Fra og med 31.12.2009 rapporterer bankene mislighold fra senest dag 30 etter forfall/overtrekk, mot tidligere senest dag 90. Alt annet like vil dermed nivået på misligholdte engasjementer øke i forhold til rapportering fra før 31.12.2009.

markedet, og vil innfri deler eller hele fondsobligasjonene fra Statens finansfond. Alle de største bankene hadde høyere kjernekapitaldekning ved utgangen av 1. kvartal 2010 sammenlignet med ett år tilbake.

Øvrige mellomstore banker med forvaltningskapital over 10 mrd. kroner økte kjernekapitaldekningen fra 10,2 prosent ved utgangen av første kvartal 2009 til 12,5 prosent ved utgangen av første kvartal 2010. De minste bankene økte kjernekapitaldekningen med 1,3 prosentpoeng til 17,1 prosent i samme periode.

Figur 3.9: Kjernekapitaldekning (bankkonsern)

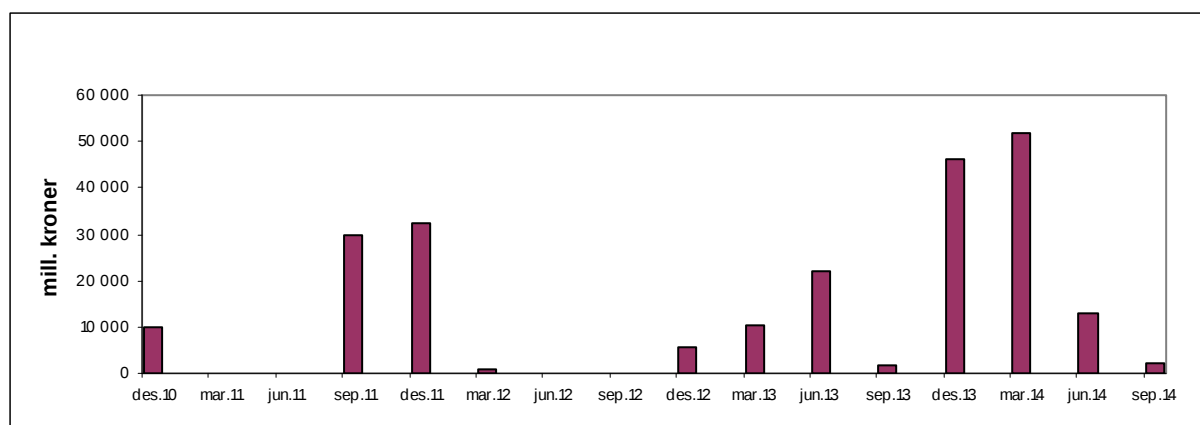

Likviditetssituasjonen i bankene

Markedet for OMF fungerer bedre enn for vanlige bankobligasjoner og utgjør en stadig viktigere finansieringskilde for bankene. Ved utgangen av 1. kvartal 2010 var det utstedt obligasjoner med fortrinnsrett på ca. 494 mrd. kroner. Totale utlån i boligkredittforetakene utgjorde ca. 590 mrd kroner på samme tidspunkt.

I forbindelse med bytteordningen er det utstedt OMF for om lag 230 mrd. kroner. Kun en marginal andel av bytteordningen har forfalt eller forfaller i 2010. Det er knyttet usikkerhet til hvordan markedet for OMF vil fungere etter hvert som bytteordningen forfaller og store beholdninger av OMF trolig vil bli tilbudt i markedet.

Figur 3.10 Forfall i bytteordningen

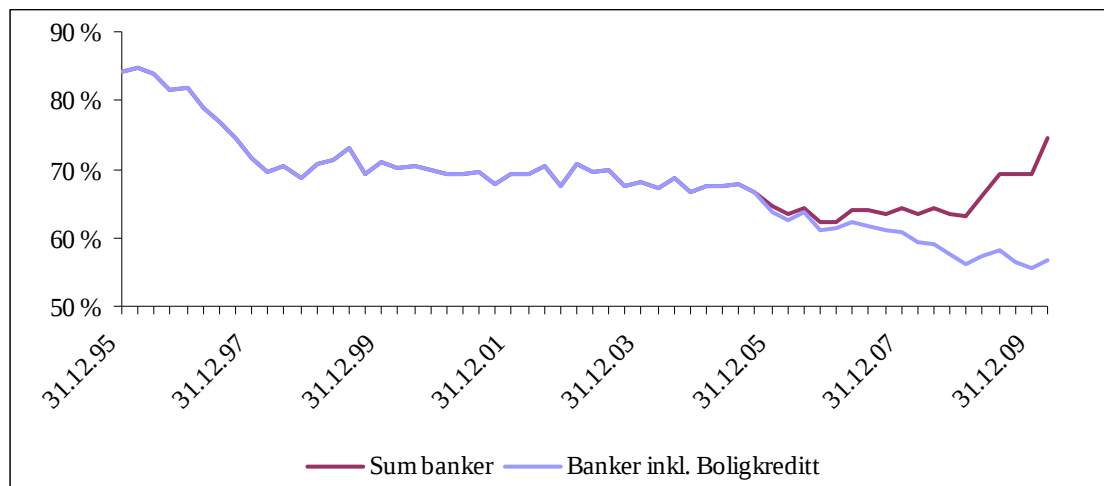

Kilde: Norges Bank

Finanstilsynet beregner kvartalsvis likviditetsindikator⁶ 1 og 2 som viser hvor langsiktig bankene er finansiert, løpetidene er på henholdsvis 1 år og 1 måned. Ved utgangen av 1. kvartal 2010 utgjorde langsiktig finansiering (likviditetsindikator 1) for bankene samlet sett 92 prosent av de illikvide eiendelene. Likviditetsindikator 2 utgjorde ved samme tidspunkt 107 prosent av de illikvide eiendelene.

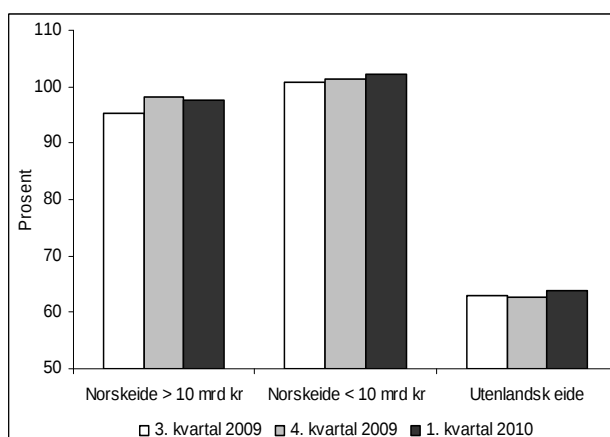
Innskudd fra kunder økte kun svakt siste år. Som følge av en nedgang i utlånsvolum steg likevel bankenes innskuddsdekning av utlån med nær 2 prosentpoeng.

Figur 3.11: Innskuddsdekning i norske banker (kundeinnskudd ift. br. utlån til kunder)

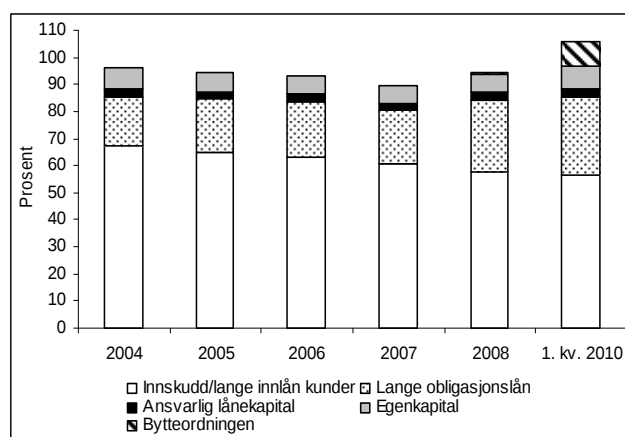

For bankene (morbank) samlet sett utgjorde innskuddsdekningen⁷ 73 prosent ved utgangen av 1. kvartal 2010, en økning på 9 prosent siden utgangen av 2009. Overføringer av utlån til kunder fra bankene til boligkredittforetakene gir utslag i en kraftig økning i bankenes innskuddsdekning. Innskudd fra kunder som andel av brutto utlån til kunder i banker og boligkredittforetak utgjorde 57 prosent ved utgangen av 1. kvartal 2010⁸. For banker og boligkredittforetak utgjorde finansieringen fra OMF-bytteordningen 9 prosent av brutto utlån til kunder. Bankenes samlede utenlandsgjeld utgjorde 764 mrd. kroner ved utgangen av 1. kvartal 2010. Det er hovedsakelig de største bankene som har utenlandsgjeld.

Figur 3.12: Langsiktig finansiering (likviditetsindikator 1)

Figur 3.13 Div. lang finansiering i prosent av brutto utlån til kunder, banker og boligkredittforetak

⁶ Def. i Finanstilsynets Likviditetsmodul som finansiering med løpetid over ett år og en måned (herunder kundeinnskudd, obligasjonslån, gjeld til kredittinstitusjoner, ansvarlig lånekapital og EK) i prosent av illikvide eiendeler.

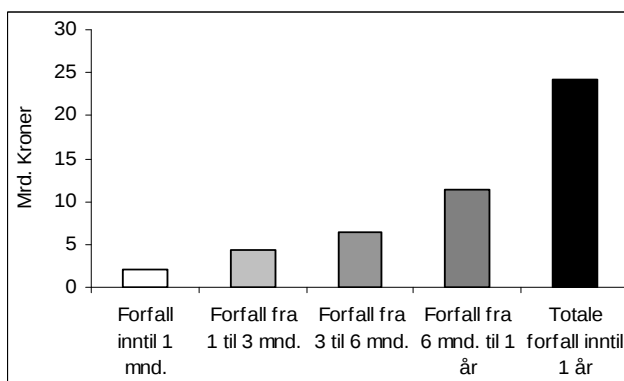
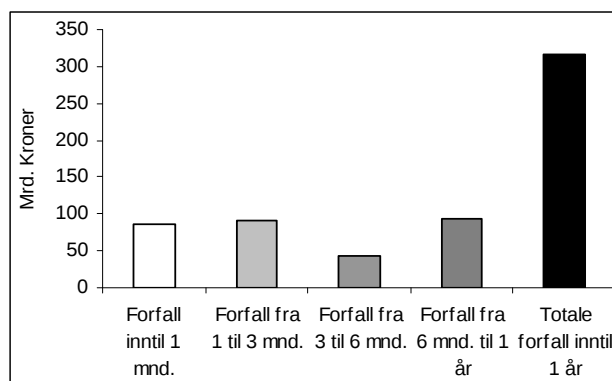
⁷ Innskudd fra kunder i prosent av brutto utlån til kunder.

⁸ Fratrullet finansiering i bytteordningen som føres som innlån/innskudd fra staten.

Bankene samlet sett har til forfall 377 mrd. kroner i løpet av 2010 i form av verdipapirer (obligasjonslån, sertifikater og ansvarlige lån) og lån fra kredittinstitusjoner. De største norske bankene har totalt til forfall 317 mrd. kroner i løpet av 2010. For norske bankene med forvaltningskapital under 10 mrd. kroner forfaller 24 mrd. kroner innen utgangen av 2010.

Forfall per 31.12.2009 av verdipapirer og lån fra kredittinstitusjoner i 2010

Figur 3.14: Norske banker med FK > 10 mrd. kr. Figur 3.15: Norske banker med FK < 10 mrd. kr.

4 Finansieringsforetak

4.1 Kredittforetak

- Stabil resultatutvikling når Eksportfinans holdes utenfor
- Veksten påvirkes av overføring av utlån fra banker til boligkredittforetak

Foreløpige resultat- og balansetall omfatter 26 kredittforetak. Eksportfinans inngår ikke i resultat- og balansetallene på grunn av betydelige svingninger i urealisert resultat på egen gjeld.

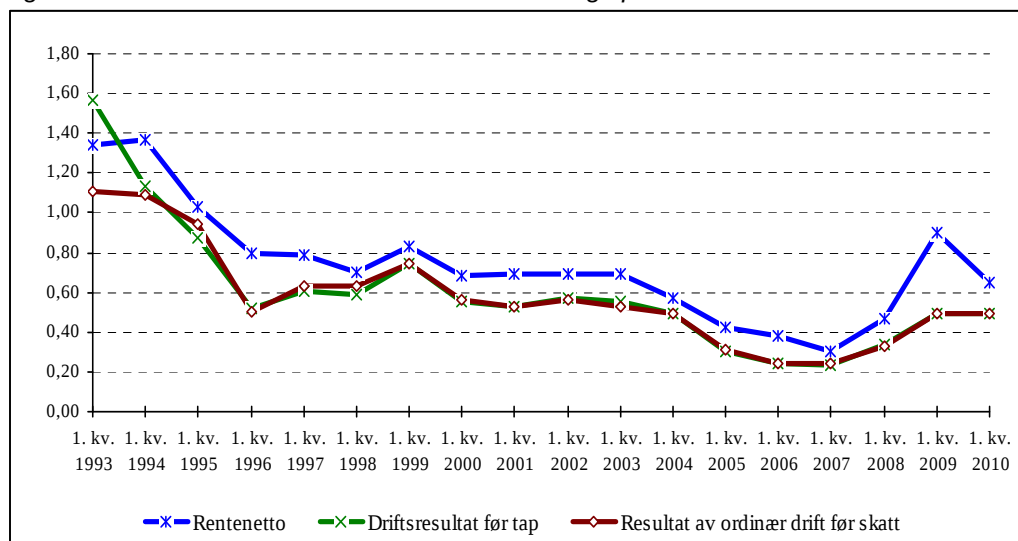
Resultat

Kredittforetakenes resultat (uten Eksportfinans) viste en liten økning sammenlignet med første kvartal 2009. Hovedårsaken til dette var betydelig økning i netto gevinster på finansielle instrumenter i ett selskap. I tilsvarende periode i fjor var det netto tapsføring på disse postene. Netto renteinntekter er noe lavere enn i fjor, mens det er tilbakeføringer av tidligere bokførte tap i første kvartal. Egenkapitalavkastningen har falt fra 11,6 til 9,2 prosent.

Tabell 4.1.1 Resultatposter (uten Eksportfinans)

	1. kvartal 2010		1. kvartal 2009	
	mill. kroner	prosent av GFK	mill. kroner	prosent av GFK
Nettorenter	1 458	0,65	1 496	0,90
Andre inntekter	183	0,08	-413	-0,25
herav kursgevinster	321	0,14	-334	-0,20
Andre kostnader	546	0,24	280	0,16
herav lønn og adm.kost.	79	0,04	86	0,05
Driftsresultat før tap	1 095	0,49	803	0,49
Bokførte tap	-8	0,00	43	0,03
Resultat ordinær drift	1 103	0,49	760	0,46
EK-avkastning (%)		9,2		11,6

Figur 4.1.1 Kredittforetakenes resultatutvikling i prosent av GFK

Balanse

Den sterke økningen i kredittforetakenes utlånsvekst skyldes overføring av utlånsporteføljer fra banker til boligkredittforetak. Målt i forhold til utlån er misligholdet lavt.

Tabell 4.1.2 Balanseposter (uten Eksportfinans)

	31.03.2010	31.03.2009	% vekst
Forvaltningskapital	974 707	693 382	40,6
Brutto utlån til kunder	820 719	546 814	50,1
herav utlån vurdert til amortisert kost	667 765	411 413	62,3
herav utlån vurdert til virkelig verdi	152 954	135 402	13,0
Gjeld til kredittinstitusjoner	173 032	155 577	11,2
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	750 165	496 630	51,1
Brutto misligholdte lån, 30 dager	2 147	-	
i prosent av brutto utlån	0,26		
Brutto misligholdte lån, 90 dager	916	853	7,4
i prosent av brutto utlån	0,11	0,16	
Tapsnedskrivninger	234	199	17,6
i prosent av brutto utlån	0,03	0,04	

Soliditet

Fire kredittforetak benytter IRB-metoden. De øvrige kredittforetakene benytter standardmetode ved beregning av kapitalkrav. Kredittforetakene under standardmetoden har samlet redusert kjernekapitaldekningen med 0,4 prosentpoeng sammenlignet med utgangen av 2009, men betydelig økning sammenlignet med ett år tilbake.

Tabell 4.1.3 Kapitaldekning i kredittforetak som benytter standardmetoden

	Kjernekapitaldekning	Kapitaldekning
31.03.2010	13,9 %	15,9 %
31.12.2009	14,3 %	16,4 %
31.03.2009	9,4 %	12,2 %

4.2 Finansieringsselskaper

- Bedre resultat enn på samme tid i fjor
- Stigning i netto renteinntekter
- Noe lavere utlånstap
- Fortsatt negativ utlånsvekst

Finansieringsselskapenes hovedområder er leasing og bilfinansiering samt kortbaserte utlån og forbruksfinansiering. Det bredt sammensatte markedet innebærer store variasjoner mellom enkeltsselskaper når det gjelder resultat- og balanseutvikling.

Foreløpige resultat- og balansetall omfatter 27 norske finansieringsselskaper. OBOS og noen mindre selskaper inngår ikke. I tillegg omtales forbrukslån spesielt.

Resultat

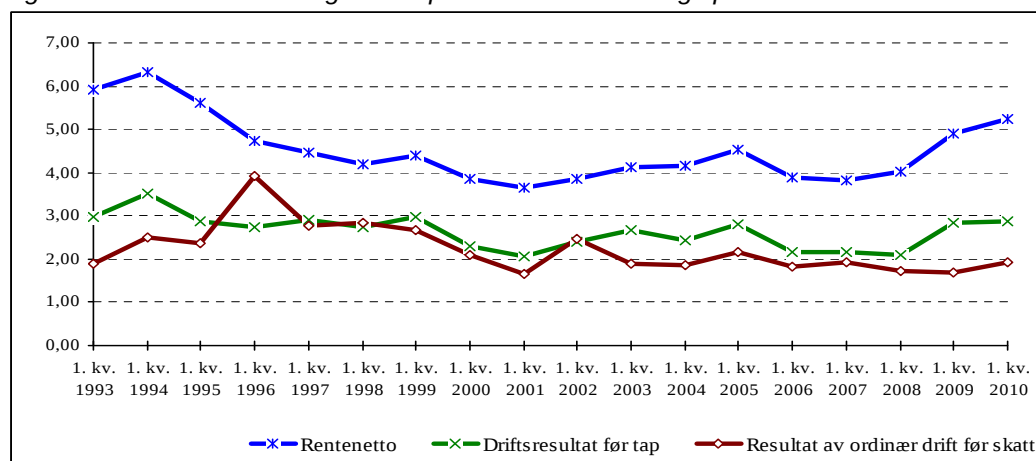
Resultat av ordinær drift økte med 13 prosent (71 mill. kr) sammenlignet med første kvartal 2009. Målt i forhold til GFK var resultatforbedringen 0,24 prosentpoeng. Egenkapitalavkastningen ble redusert fra 14,3 til 13,9 prosent.

Netto renteinntekter økte med 7 prosent sammenlignet med året før. Det er fortsatt nedgangen i rentekostnadene som påvirker nettorenten mest. I prosent av GFK økte nettorenten med 0,36 prosentpoeng. Selskapene har økt rentemarginene overfor kundene det siste året som følge av økt kredittrisiko og større tapsnedskrivninger. Isolert nettorente økte hvert kvartal i 2009, mens viste en liten nedgang i første kvartal 2010. Det har vært en økning i kostnadsnivået sammenlignet med tilsvarende periode i fjor. Etter en klar økning i bokførte tap i 2009, lå tapene i første kvartal i år på et lavere nivå enn for samme periode i fjor.

Tabell 4.2.1 Resultatposter

	1. kvartal 2010		1. kvartal 2009	
	mill. kroner	prosent av GFK	mill. kroner	prosent av GFK
Nettorenter	1 711	5,25	1 614	4,89
Andre inntekter	166	0,51	156	0,47
herav kursgevinster	-5	0,02	5	0,02
Andre kostnader	934	2,87	831	2,52
herav lønn og adm.kost.	623	1,91	583	1,76
Driftsresultat før tap	942	2,89	939	2,84
Bokførte tap	311	0,96	380	1,15
Resultat ordinær drift	630	1,93	559	1,69
<i>EK-avkastning (%)</i>		<i>14,3</i>		<i>13,9</i>

Figur 4.2.1 Finansieringsselskapenes resultatutvikling i prosent av GFK

Balanse

Finansieringsselskapenes brutto utlån til kunder falt 1,1 prosent siste tolv måneder. I 2009 ble utlånene redusert med 2,5 prosent. Brutto misligholdte lån har økt med 5,3 prosent det siste året, og utgjorde 3,0 prosent av utlånene ved utgangen av første kvartal. Målt i forhold til utlån er misligholdet lavere enn ved årsskiftet, men noe høyere enn for ett år siden. Misligholdte lån ligger gjennomgående høyere enn i bankene. I tillegg viste tapsnedskrivninger i prosent av utlån en økning.

Tabell 4.2.2 Balanseposter

	31.03.2010	31.03.2009	% vekst
Forvaltningskapital	130 163	131 381	-0,9
Brutto utlån til kunder	121 538	122 933	-1,1
Gjeld til kredittinstitusjoner	105 322	109 471	-3,8
Brutto misligholdte lån, 30 dager	7 635	-	-
i prosent av brutto utlån	6,28		
Brutto misligholdte lån, 90 dager	3 605	3 425	5,3
i prosent av brutto utlån	2,97	2,79	
Tapsnedskrivninger	2 605	1 838	41,6
i prosent av brutto utlån	2,14	1,50	

Soliditet

I 2010 benytter alle finansieringsselskaper, utenom Nordea Finans Norge, standardmetoden ved beregning av kapitalkrav. Disse har samlet økt kjernekapitaldekningen med 0,8 prosentpoeng fra utgangen av 2009.

Tabell 4.2.3 Kapitaldekning i finansieringsselskaper som benytter standardmetoden

	Kjernekapitaldekning	Kapitaldekning
31.03.2010	10,6 %	11,9 %
31.12.2009	13,0 %	14,2 %
31.03.2009	11,8 %	12,9 %

Forbrukslån

Det er 15 selskaper i dette utvalget, både norske selskaper og utenlandske filialer. 6 av selskapene er finansieringsselskaper hvor en stor del av virksomheten er knyttet til forbrukslån. Disse har ca. 23 prosent av finansieringsselskapenes utlån til lønnsstakere og 7 prosent av finansieringsselskapenes totale utlån. I tillegg inngår 9 banker samt enheter i banker og finansieringsselskaper. Noen mindre selskap med begrenset portefølje er ikke med i utvalget. Forbrukslån omfatter både kortbaserte utlån og andre forbrukslån uten sikkerhet. Selskapene tilbyr ulike produkter, blant annet kredittkort med inntil 150 000 kroner i kreditt, samt lån uten sikkerhet i størrelsesorden 10 000 til 350 000 kroner. Den effektive renten på disse lånene vil kunne variere mye avhengig av lånebeløp og tilbakebetalingstid.

Tabell 4.2.4 Utviklingen i forbrukslån i et utvalg selskaper

GE Money Bank (NUF), Gjensidige Bank, DnB NOR Kort (Cresco), Enter Card, Finaref, Ikano Bank, Europay Norge, Diners Club Norge, Santander Consumer Bank, SEB Privatbanken, Nordea Finans, Skandiabanken (NUF), yA Bank, Svea Finans (NUF), Bank Norwegian

	2005	2006	2007	2008	2009	1. kv. 2010
Forbrukslån (mill. kr)	26 276	31 057	36 925	43 352	44 500	44 072
Vekst % (12 mnd.)	15,1	18,2	18,9	17,4	2,6	2,5
Bokførte tap (mill. kr)	382	253	339	953	1 326	308
Tap i % av forbrukslån	1,5	0,8	0,9	2,2	3,0	2,8
Nettorente i % av GFK	11,6	11,2	9,8	8,8	11,9	12,2
Resultat ord. drift i % av GFK	7,6	7,6	5,5	3,3	5,5	5,4
Brutto misligholdte lån, 90 dg (mill. kr)	1 471	1 532	1 823	2 809	3 538	2 594*
Brutto mislighold i % av forbrukslån	5,5	4,9	5,0	6,5	8,0	5,9*
Brutto misligholdte lån, 30 dg (mill. kr)						4 541
Brutto mislighold i % av forbrukslån						10,3

*Endringer misligholdsdefinisjonene i ORBOF per 31.12.09 og omlegging av rapportering i 1. kvartal 2010 gjør sammenligning med foregående perioder usikker

Utlånsveksten for denne gruppen har stagnert kraftig det siste året, og flere av selskapene har redusert utlånsporteføljen. Samlet økte utlånene med 2,5 prosent siste 12 måneder, mens årsveksten var 10,2 prosent for ett år siden. Det var en negativ vekst på 1,0 prosent i første kvartal 2010 isolert.

Resultatet hittil i år ligger på omtrent samme nivå som for hele 2009. Det var sterk økning i bokførte tap i 2009 etter at tap og mislighold økte gradvis året før. Nivået på bokførte tap og misligholdte lån knyttet til forbrukslån ligger klart høyere enn for banker og finansieringsselskaper generelt. Den kvartalsvise utviklingen viser at tapene var størst i slutten av 2008 og i første kvartal 2009 da flere selskaper foretok store tapsnedskrivninger. Tapene i første kvartal 2010 ligger på omtrent samme nivå som i siste kvartal i fjor. Netto renteinntekter har steget også for denne gruppen det siste året og mer enn oppveier for økningen i tap på utlån.

Tabell 4.2.5 Kvartalsvis utvikling i forbrukslån

	1. kv. 2008	2. kv. 2008	3. kv. 2008	4. kv. 2008	1. kv. 2009	2. kv. 2009	3. kv. 2009	4. kv. 2009	1. kv. 2010
Vekst % (3 mnd.)	5,2	6,3	3,9	0,8	1,6	0,9	0,4	0,3	-1,0
Bokførte tap (mill. kr)	123	172	214	394	634	210	185	297	308
Tap i % av forbrukslån (annualisert)	1,3	1,7	2,0	3,7	5,8	1,9	1,7	2,6	2,8

Leasing og bilfinansiering**Tabell 4.2.6 Resultatposter (15 selskaper)**

	1. kvartal 2010		1. kvartal 2009	
	mill. kroner	prosent av GFK	mill. kroner	prosent av GFK
Nettorenter	1 239	4,22	1 222	4,08
Andre inntekter	60	0,20	82	0,27
herav kursgevinster	-3	-0,01	-1	0,00
Andre kostnader	647	2,20	593	1,98
herav lønn og adm.kost.	383	1,30	377	1,26
Driftsresultat før tap	652	2,22	711	2,37
Bokførte tap	237	0,81	269	0,90
Resultat ordinær drift	415	1,41	442	1,47
EK-avkastning (%)	10,8		12,9	

Tabell 4.2.7 Balanseposter (15 selskaper)

	31.03.2010	31.03.2009	% vekst
Forvaltningskapital	117 313	119 078	-1,5
Brutto utlån til kunder	109 454	111 209	-1,6
herav leasing	63 973	68 267	-6,3
Gjeld til kredittinstitusjoner	95 345	100 093	-4,7
Brutto misligholdte lån, 30 dager	6 435	-	-
i prosent av brutto utlån	5,88		
Brutto misligholdte lån, 90 dager	3 129	2 757	13,5
i prosent av brutto utlån	2,86	2,48	
Tapsnedskrivninger	2 088	1 417	47,3
i prosent av brutto utlån	1,91	1,27	

Utenlandske filialer i Norge**Tabell 4.2.8 Resultatposter (16 selskaper)**

	1. kvartal 2010		1. kvartal 2009	
	Mill. kroner	prosent av GFK	mill. kroner	prosent av GFK
Nettorenter	290	3,82	268	3,21
Andre inntekter	23	0,30	33	0,40
Herav kursgevinster	0	0,00	6	0,07
Andre kostnader	186	2,45	177	2,12
Herav lønn og adm.kost.	110	1,45	96	1,15
Driftsresultat før tap	127	1,67	124	1,49
Bokførte tap	32	0,42	38	0,46
Resultat ordinær drift	95	1,25	86	1,03

Tabell 4.2.9 Balanseposter (16 selskaper)

	31.03.2010	31.03.2009	% vekst
Forvaltningskapital	31 017	32 851	-5,9
Brutto utlån til kunder	29 671	30 528	-2,8

5 Livsforsikringsselskaper

- Gode resultater i livselskapene i første kvartal 2010 sammenlignet året før
- Verdiøkning både i aksje- og obligasjonsporteføljene i første kvartal
- Oppbygging av kursreguleringsfond og økt bufferkapital i de fleste selskapene

Det var ved utgangen av første kvartal 2010 12 livselskaper i det norske livsforsikringsmarkedet med en samlet forvaltningskapital på 816 mrd. kroner.

Ny forskrift om kapitalavkastning i livsforsikringsselskaper

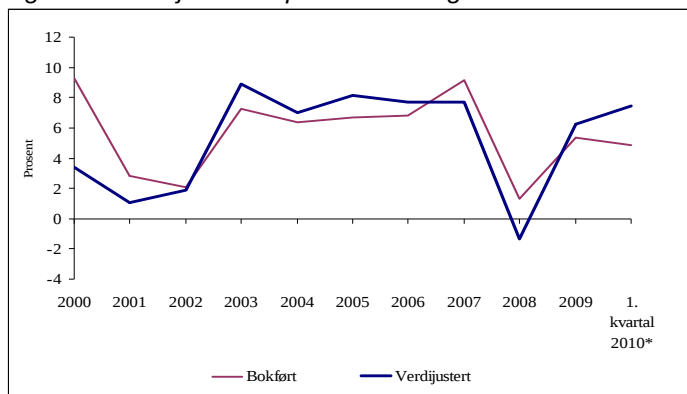
Det ble 26. mai 2009 fastsatt ny forskrift for kapitalavkastning i livsforsikringsselskaper gjeldende fra 1. januar 2010. Forskriften er tilpasset ny forsikringslovgivning og det skal beregnes kapitalavkastning for kollektivporteføljen og for hver underportefølje av kollektivporteføljen. For hver portefølje beregnes bokført og verdijustert avkastning. I utarbeidelsen av ny forskrift ble det blant annet sett hen til kravene i GIPS (Global Investment Performance Standard) som er en standard for avkastningsberegning med stor utbredelse i kapitalforvaltningsmiljøet i Norge og internasjonalt. Mens tidligere forskrift kun krevde kvartalsvis verdsettelse uten korreksjoner for kontantstrømmer i perioden⁹, er det i den nye forskriften ny metodikk for beregning av kapitalavkastning med krav om minimum månedlig verdsettelse av porteføljen og korreksjon for eventuelle kontantstrømmer i perioden.

Tidligere modell var bygget opp etter en annualisert avkastningsmodell. Etter GIPS – standarden er det ikke tillatt å presentere annualiserte avkastningstall basert på periodeavkastningen fordi man da implisitt legger til grunn antagelser om porteføljesammensetning og avkastning fremover. Selskapene vil derfor kun rapportere periodens avkastning i nøkkeltallsrapporteringen. For sammenligning med tidligere perioder er avkastningen her annualisert ved å forutsette samme avkastning de neste tre kvartaler og koble disse avkastningstallene sammen geometrisk, jf. også forskriften om beregning av kapitalavkastning § 3.

Kapitalavkastning (kollektivporteføljen)

Livselskapene hadde en bokført kapitalavkastning for perioden på 1,2 prosent i første kvartal 2010, mot 0,4 prosent i samme periode i fjor. Annualisert var avkastningen hhv. på 4,8 og 1,7 prosent. Verdijustert avkastning i første kvartal var 1,9 prosent for selskapene samlet, mot 0,4 i fjor. Annualisert verdijustert avkastning var 7,4 prosent (1,4 prosent i første kvartal 2009). Avkastningen synes dermed å være tilbake på nivået i perioden 2003-2007. Kapitalavkastningen er imidlertid ikke helt sammenlignbar med tidligere perioder som følge av den nye beregningsforskriften.

Figur 5.1 Verdijustert kapitalavkastning 2000 – 1. kvartal 2010

*beregnet etter ny forskrift og her annualisert

⁹ I tidligere forskrift ble kapitalavkastningsrenten beregnet ved å måle totale finansinntekter i forhold til gjennomsnittlig forvaltningskapital.

Resultat

Livselskapene hadde et resultat før tildeling til kunder og skatt på 3,6 mrd. kroner i første kvartal 2010 (1,8 prosent av GFK), mot -1,4 mrd. kroner (-0,8 prosent av GFK) i første kvartal 2009. Verdijustert resultat før tildeling til kunder og skatt, som inkluderer endringer i kursreguleringsfondet, var på 8 mrd. kroner (4 prosent av GFK) i første kvartal 2010, mot -1,7 mrd. kroner i samme periode i fjor.

Premieinntektene var 26,2 mrd. kroner (13 prosent av GFK), mot 23,6 mrd. kroner (12,9 prosent av GFK) i første kvartal 2009. Premiene for kollektiv pensjon økte, mens de individuelle pensjonsordningene er preget av konkurranse fra alternative spareformer. Erstatningene utgjorde 14,1 mrd. kroner (7 prosent av GFK) for selskapene samlet, mot 13,7 mrd. kroner (7,5 prosent) i samme periode i fjor.

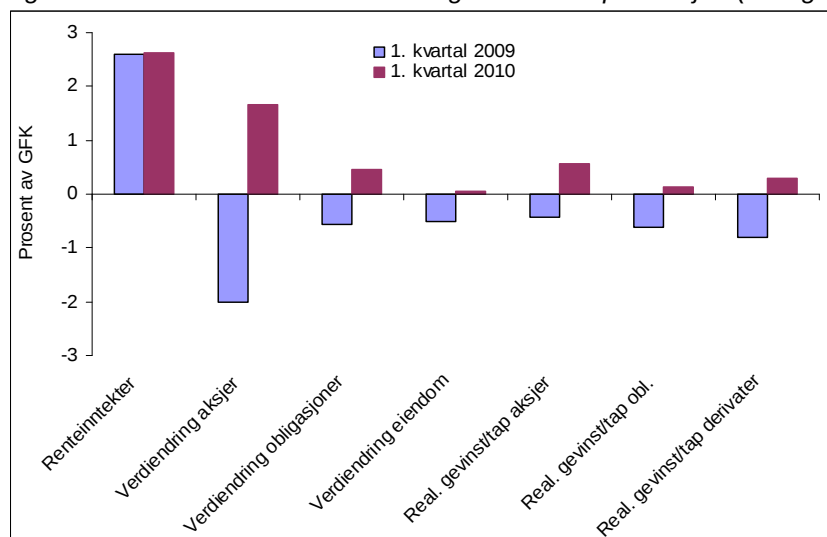
Tabell 5.1 Utvalgte resultatposter

RESULTATER	1. kvartal 2010		1. kvartal 2009	
	Mill. kr.	% av GFK	Mill. kr.	% av GFK
Premieinntekter	26 189	13,04	23 600	12,88
herav overføringer av premieres. mv. fra andre	6 770	3,37	4 584	2,50
Netto inntekter fra finansielle eiendeler i kollektivporteføljen	12 630	6,29	2 593	1,41
herav renteinntekter og utbytte på finansielle eiendeler	5 249	2,61	4 750	2,59
herav gevinster ved realisasjon	1 442	0,72	3 069	1,67
herav verdiendringer	4 128	2,06	-5 910	-3,22
Erstatninger	14 100	7,02	13 658	7,45
herav overføring av premiereserve mv. til andre	4 491	2,24	4 444	2,42
Endring i forsikringsforpliktelser - kontraktsfastsatte forpliktelser	-17 392	-8,66	-10 627	-5,80
herav endring i kursreguleringsfond	-4 452	-2,22	304	0,17
Midler tilordnet forsikringskontraktene - kontraktsfastsatte forpliktelser	-2 447	-1,22	-191	-0,10
Forsikringsrelaterte driftskostnader	1 395	0,69	1 386	0,76
Resultat av teknisk regnskap (kundeporteføljene)	811	0,40	-1 948	-1,06
Resultat av ikke-teknisk regnskap (selskapsporteføljen)	374	0,19	378	0,21
Resultat før tildeling til kunder og skatt	3 632	1,81	-1 378	-0,75
Verdijustert resultat før tildeling til kunder og skatt	8 083	4,03	-1 682	-0,92
Totalresultat (etter skatt og inkl. andre resultatkomponenter)	1 178	0,59	-1 703	-0,93

I første kvartal hadde livselskapene samlet en verdøkning på aksjeporteføljen på 3,4 mrd. kroner, mens porteføljen falt i verdi med 3,7 mrd. kroner i første kvartal 2009. Selskapene hadde et realisert gevinst på aksjer på 1,1 mrd. kroner. Inntekter fra obligasjonsbeholdningen har også økt sammenlignet med samme periode i fjor. Dette skyldes i hovedsak nedgang i lange renter og reduserte kredittspreader. Renteinntektene er et viktig positivt bidrag til finansresultatet i samtlige selskaper, og utgjorde 5,2 mrd. kroner i første kvartal, mot 4,8 mrd. kroner i samme periode i fjor.

Selskapene hadde samlet en beskjeden økning i eiendomsverdiene. For de fleste selskapene var verdiene uendret sammenlignet med utgangen av 2009.

Figur 5.2 Netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen (utvalgte poster).

Balanse

Kollektivporteføljen utgjorde hoveddelen av forvaltningskapitalen med 83 prosent, mens selskaps- og investeringsvalgporteføljen utgjorde hhv. 9 og 8 prosent.

Aksjeandelen per utgangen av første kvartal 2010 utgjorde 15,3 prosent av kollektivporteføljen, en økning på 2,5 prosentpoeng siste kvartal. Aksjeandelen baserer seg kun på beholdningstall på balansen og tar ikke hensyn til eventuelle derivater.

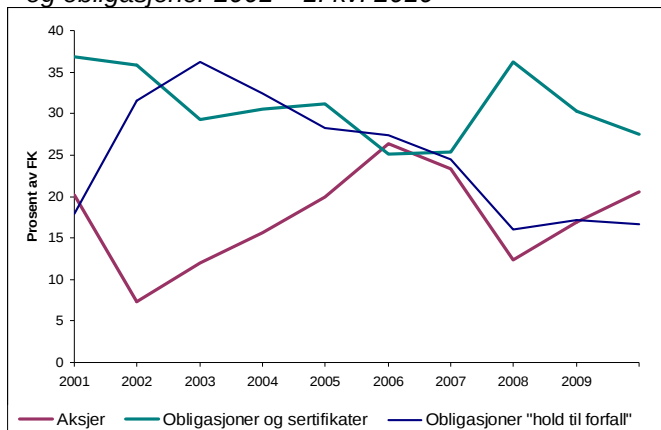
Obligasjoner og sertifikater til virkelig verdi utgjorde 29 prosent av kollektivporteføljen. Av dette utgjorde offentlig utstedte obligasjoner 36 prosent. Obligasjoner holdt til forfall utgjorde 20 prosent av kollektivporteføljen.

Tabell 5.2 Utvalgte balanseposter

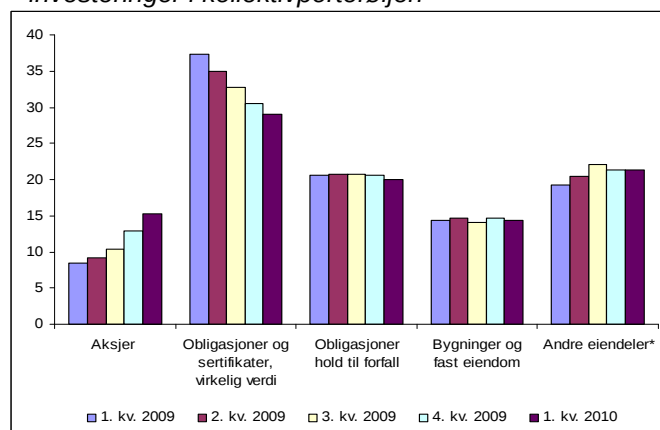
BALANSE	31.03.2010		31.03.2009		31.12.2009	
	Mill. kr.	% av FK	Mill. kr.	% av FK	Mill. kr.	% av FK
Bygninger og faste eiendommer*	100 942	12,4	92 695	12,6	100 745	12,7
Finansielle eiendeler til amortisert kost	257 291	31,5	214 933	29,3	254 158	32,1
herav investeringer som holdes til forfall	135 719	16,6	127 340	17,4	135 809	17,2
herav utlån og fordringer	113 340	13,9	80 917	11,0	110 218	13,9
Finansielle eiendeler til virkelig verdi	427 125	52,3	395 281	53,9	408 367	51,6
herav aksjer og andeler	167 739	20,6	115 787	15,8	133 382	16,9
herav obligasjoner og sertifikater	224 852	27,6	236 603	32,3	239 703	30,3
Sum eiendeler (forvaltningskapital)	815 972	100,0	732 845	100,0	791 290	100,0
herav eiendeler i selskapsporteføljen	71 578	8,8	70 857	9,7	68 784	8,69
herav investeringer i kollektivporteføljen	678 419	83,1	618 184	84,4	660 401	83,46
herav investeringer i investeringsvalgporteføljen	65 452	8,0	43 545	5,9	62 241	7,87
Kursreguleringsfond	10 208	1,3	0	0,0	5 752	0,73
Forsikringsforpliktelse - kontraktsfaste forpliktelser	671 400	82,3	615 034	83,9	551 083	69,64
Tilleggsavsetninger - kollektivporteføljen	19 174	2,3	13 068	1,8	19 394	2,45
Ansvarlig kapital	43 541	5,3	53 546	7,3	55 312	6,99

*Inkludert investeringer i eiendomsdatterselskaper

Figur 5.3 Utviklingen i andelen aksjer og obligasjoner 2001 – 1. kv. 2010

Figur 5.4 Utvikling i investeringer i kollektivporteføljen

Soliditet og stresstester

Livselskapene hadde ved utgangen av første kvartal 2010 en samlet kapitaldekning på 14,9 prosent. Samtlige selskaper oppfylte kravet om 8 prosent kapitaldekning. Solvensmarginen var for selskapene samlet 189 prosent, ned fra 191 ved utgangen av 2009.¹⁰

Alle livselskapene rapporterer kvartalsvise stresstester. Stresstest II er basert på bokførte verdier og skal belyse selskapets evne til å oppfylle gjeldende soliditetskrav. Institusjonens samlede

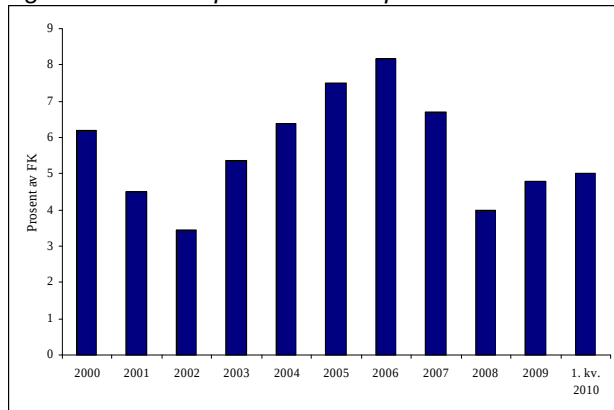
¹⁰ Tallene er hentet fra stresstestrapporteringen og kan avvike noe fra solvensmarginrapporteringen.

tapspotensial (risikonivå) vurderes opp mot samlet bufferkapital for å evaluere bufferkapitalutnyttelsen. Samlet tapspotensial består av markedsrisiko, forsikringsrisiko og motpartsrisiko. Markedsrisiko utgjør den klart største risikoen for livselskapene og følgende forutsetninger legges til grunn i beregning av markedsrisiko i stresstesten:

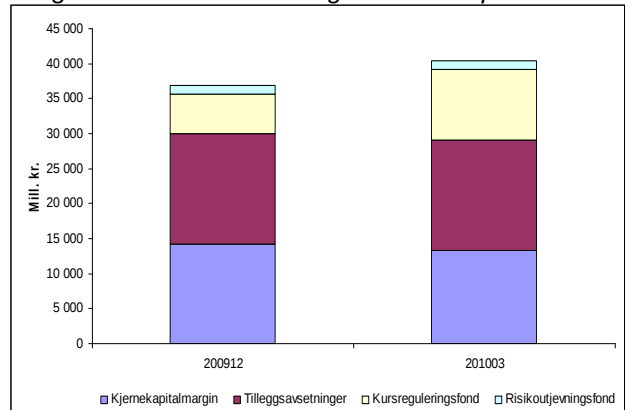
*Et parallelt skift rentekurven på 1,5 prosentpoeng,
et fall i aksjekursene med 20 prosent,
et fall i eiendomsmarkedene med 12 prosent, og
en endring i kursen på utenlandsk valuta med 12 prosent.*

Bufferkapitalen er kapitalelementer utover lovpålagte soliditets- og sikkerhetskrav og består av overskytende kjernekapital (kjernekapitalmargin), tilleggsavsetninger begrenset oppad til årets renteforpliktelse, delårsresultat, kursreguleringsfond og risikoutjevningsfond. Bufferkapitalen økte med 3,5 mrd. kroner i første kvartal og utgjorde 5 prosent av forvaltningskapitalen ved utgangen av kvartalet. Gode kvartalsresultater og økning i kursreguleringsfondet bidrar positivt til selskapenes bufferkapital.

Figur 5.5 Bufferkapital i livselskapene *

Figur 5.6 Sammensetning av bufferkapital

*Tallene f. o.m. 2008 baserer seg på stresstestrapporteringen og avviker noe fra tidligere rapportering.

Stresstestene per utgangen av første kvartal 2010 viste, med unntak av ett selskap, en bedring i bufferkapitalutnyttelsen i livselskapene sammenlignet med utgangen av 2009.

6 Skadeforsikringsselskaper

- Stor økning i skadeprosent som følge av en svært kald vinter
- Negativt teknisk resultat
- Stor økning i finansinntektene

Utvalget består av 43 norske forsikringsselskaper. På grunn av avvikende regnskapsår er ikke Gard og Skuld inkludert i tallene. Tabellen under viser markedsandelene til de norske selskapene og de utenlandske filialene. De norske selskapene er her delt inn i de ulike grupper av forsikringsselskaper.

Tabell 6.1 Gruppenes markedsandeler¹¹

I prosent av samlet bruttopremie	1. kv. 2010	1. kv. 2009
Knyttet til konsern	38	35
Captives	6	7
Øvrige aksjeselskaper	11	12
Sjøforsikringsselskaper	3	3
Gjensidige selskaper	1	1
Utenlandske filialer	41	42

I fremstillingen av utviklingen i resultat- og balanse for skadeforsikringsselskapene samlet, er captive-selskapene holdt utenom¹².

Resultat for de norske selskapene samlet

Målt i forfalt bruttopremie utgjorde de to største norske skadeforsikringsselskapene Gjensidige Forsikringsgruppen og Sparebank1 Skadeforsikring 69 prosent av markedet for selskapene samlet. Deres utvikling har derfor sterk innvirkning på samlet resultat og balanse som blir presentert her.

Resultat av årets første kvartal bærer preg av store erstatningsutbetalinger som følge av skader forårsaket av en usedvanlig kald vinter. Skadeprosenten¹³ steg med 12 prosentpoeng til 91 prosent, mens kostnadsprosenten¹⁴ sank med 2 prosentpoeng og var på 20 prosent i 1. kvartal 2010. Til tross for en økning i allokert investeringsavkastning og mindre til sikkerhetsavsetningene ble det et negativt resultat av teknisk regnskap på -378 mill. kroner. Til sammenligning var resultat av teknisk regnskap på 176 mill. kroner i 1. kvartal 2009.

Høye finansinntekter bidro til at resultat før skatt var positivt. Finansinntektene økte med 53,4 prosent i forhold til 1. kvartal 2009, og ble på 937 mill. kroner i 1. kvartal 2010. Økningen kom i hovedsak som følge av positive verdiendringer på investeringer. Denne posten økte fra 35,5 mill. kroner i 1. kvartal 2009 til 329 mill. kroner i 1. kvartal 2010. Selskapene fikk også større realiserde gevinster. Realisert nettogevinst på investeringer ble på 278 mill. kroner i 1. kvartal 2010, mot 73 mill. kroner i 1. kvartal 2009. Samtidig falt øvrig inntekter på investeringer som bl.a. består av inntekter fra investeringer i datterforetak, tilknyttede/felleskontrollerte foretak, renteinntekt og utbytte på finansielle eiendeler, netto driftsinntekt fra eiendom. Beløpet på denne posten falt med 34 prosent til 330 mill. kroner i 1. kvartal 2010.

Til tross for de store finansinntektene, bidro negativ utvikling i teknisk regnskap til at resultat før skatt ble lavere enn i samme periode i fjor. Resultat før skatt for alle selskapene samlet ble 222 mill. kroner i

¹¹ Når de norske skadeselskapene Gard og Skuld ikke er inkludert i tallene.

¹² Årsaken til at captive-selskapene er holdt utenom er at de har svært store variasjoner i resultatene fra år til år, som ikke alltid er på linje med hvordan markedet for skadeforsikringsselskaper for øvrig utvikler seg.

¹³ Skadeprosent er erstatningskostnader for egen regning (f.e.r) i prosent av premieinntekter f.e.r.

¹⁴ Kostnadsprosent er forsikringsrelaterte driftskostnader f.e.r. i prosent av premieinntekter f.e.r

1. kvartal 2010, mot 495 mill. kroner ett år tidligere. 11 selskaper hadde negativt resultat før skatt i årets første kvartal. I tilsvarende periode i fjor hadde 18 selskaper negativt resultat.

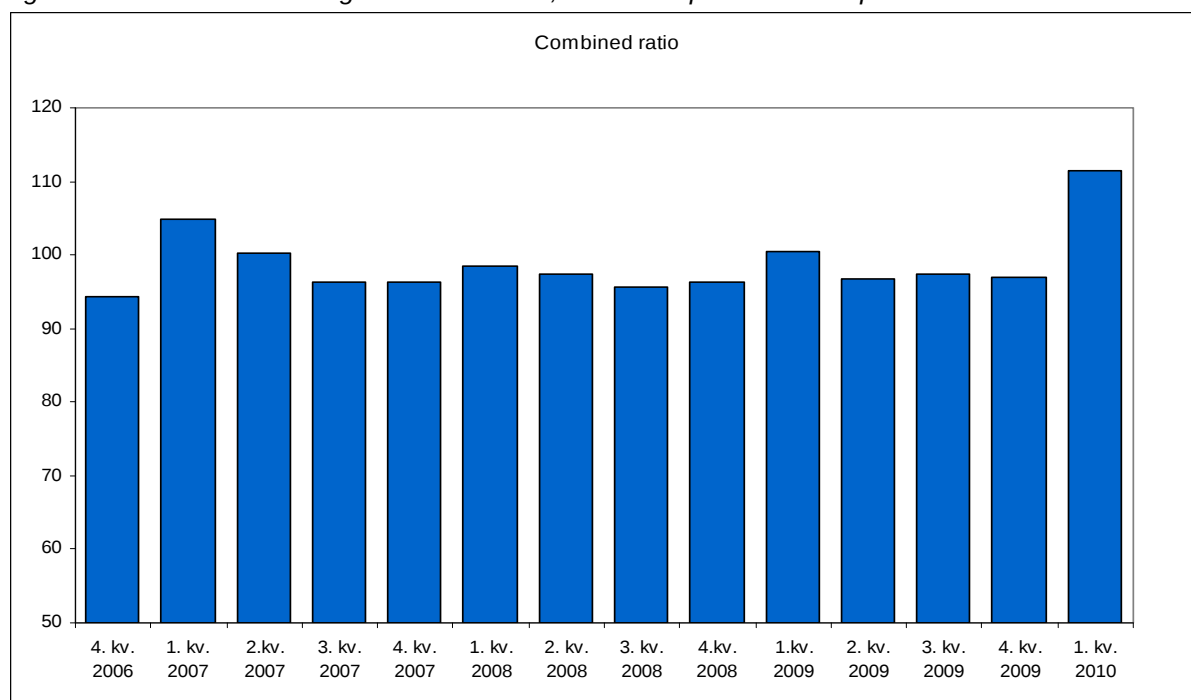
Tabell 6.2 Samlet resultat for alle skadeforsikringsselskaper utenom captives

Tall i mill. kr og prosent av premie f.e.r	1. kv. 2010	% av premie	1. kv. 2009	% av premie
Premieinntekter f.e.r.	6 192		5 485	
Allokert investeringsavkastning	334	5	288	5
Andre forsikringsrelaterte inntekter (inkl. premierabatter og gevinster)	19	0	26	0
Erstatningskostnader f.e.r.	5 627	91	4 330	79
Forsikringsrelaterte driftskostnader f.e.r.	1 266	20	1 181	22
Endring i sikkerhetsavsetning mv.	25	0	115	2
Resultat av teknisk regnskap	-378	-6	176	3
Netto inntekter av finansielle eiendeler	937	15	611	11
Allokert investeringsavkastning	334	5	288	5
Andre inntekter/kostnader	-3	0	-4	0
Resultat før skattekostnad	222	4	495	9

Summen av skade- og kostnadsprosenten, combined ratio (CR), gir mål på lønnsomheten av den forsikringsrelaterte virksomheten. Så lenge CR er under 100, har premieinntektene vært større enn summen av skadeutbetalinger og andre forsikringsrelaterte kostnader. I årets første kvartal var CR på 111,4 prosent og spesielt høy. Figuren nedenfor illustrer kvartalsvis utvikling i combined ratio. Det er vanlig at det første kvartalet har en høyere combined ratio enn de øvrige fordi vintervær ofte fører til flere skader, men i 1. kvartal 2010 skiller selskapene seg ut også sammenlignet med første kvartal i de foregående årene. Den kalde vinteren har medført mange vannskader, frostskaader og brannskader i følge opplysninger fra forsikringsselskapene. Mens skadeprocenten bidro til høyere CR, trakk lavere kostnadsprosent i motsatt retning. Den gjennomsnittlige kostnadsprosenten blir påvirket av at mange selskaper jobber målrettet med å senke kostnadsprosenten gjennom effektivisering. Samtidig er det mange nye selskaper som har en høy kostnadsprosent i etableringsfasen og dermed trekker kostnadsprosenten noe opp.

Generelt kan også nivået på finansinntektene ha betydning for nivået på CR. Når finansinntektene er gode kan selskapene velge å holde premienivået lavere for å bedre konkurranseevnen. Med store finansinntekter kan selskapene få godt totalresultat selv med relativt høy skade- og kostnadsprosent.

Figur 6.1 Kvartalsvis utvikling i combined ratio, alle selskaper utenom captives

Balanse

Skadeforsikringsselskapene hadde en forvaltningskapital på 95,8 mrd kroner per 31.mars 2010, en økning på 13,4 prosent det siste året.

Tabell 6.3 Samlet balanse for alle skadeforsikringsselskaper utenom captives

Tall i mill. kr og prosent av forvaltningskapital	31.03.2010	% av FK	31.03.2009	% av FK
Bygninger og faste eiendommer	1 872	2	1 893	2
Investeringer som holdes til forfall	17 411	18	17 367	21
Aksjer og andeler	8 593	9	9 375	11
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	25 026	26	19 600	23
Utlån	3 668	4	1 388	2
Ansvarlig kapital	20 549	21	19 065	23
Forsikringstekniske avsetninger	52 864	55	46 551	55
Forvaltningskapital	95 833		84 478	

De forskjellige aktivapostenes andel av forvaltningskapitalen har holdt seg relativt stabile. Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning er den største posten og utgjorde 26 prosent av forvaltningskapitalen, etterfulgt av investeringer som holdes til forfall, som utgjorde 18 prosent per 31.mars 2010. Kun 2 prosent av forvaltningskapitalen var plassert i eiendom.

Soliditet

Alle selskapene hadde en kapitaldekning over minskekravet på 8 prosent ved utgangen av 1. kvartal 2010. Ett selskap tilfredsstilte ikke solvensmarginkravet, og har dispensasjon fra kravet frem til 30. juni 2010.

TABELLER - SKADEFORSIKRING**Ulike grupper av forsikringsselskaper***Resultat i gruppene*

Tall i mill. kroner		1. kv. 2010	1. kv. 2009
Knyttet til konsern	Teknisk resultat	-257	250
	Resultat før skattekostnad	193	611
Captives	Teknisk resultat	426	-163
	Resultat før skattekostnad	795	-349
Øvrige aksjeselskaper	Teknisk resultat	-133	-87
	Resultat før skattekostnad	-31	-66
Sjøforsikringsselskaper	Teknisk resultat	-4	-7
	Resultat før skattekostnad	-4	-45
Gjensidige selskaper	Teknisk resultat	16	20
	Resultat før skattekostnad	63	-5

Combined ratio i gruppene

(Tall i prosent)	Knyttet til konsern	Captives	Øvrige aksje-selskaper	Sjøforsikr.-selskaper	Gjensidige selskaper
1. kv. 2010	110,9	19,3	115,9	108,7	94,2
1. kv. 2009	99,3	162,4	111,2	91,1	90,2

